

Naročnina

Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugosla-
viji 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

SLOVENECEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp, peti vrsta
malih oglasov po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem o
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, neankirano
pismo se ne sprejema. Uredniška
telefon št. 2050, upravnika št. 2325

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Cekovni
račun: Ljubljana št. 10.650, in 10.349
za inzerate, Sarajevo št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Uspešna misija dr. Antona Korošca

Demokratski klub navdušeno soglasno sprejema dr. Korošca — Od radikalov samo štirje glasovi proti dr. Korošču — Aca Stanojevič z vsem svojim vplivom za dr. Korošca — JMO kompaktno za dr. Korošca

Belgrad, 25. julija 1928.

Prvič se je v državi Srbov, Hrvatov in Slovencev poveril mandat za sestavo vlade Slovincu in to v enem najbolj važnih trenutkov njene politične zgodovine. Da je to dr. Korošec, načelnik slovenske ljudske stranke, nas navdaja s posebnim zadoščenjem, kolikor je to samoposebi razumljivo. Mandat dr. Korošca se glasi za delovno vlado.

Ako se ta delovna vlada sestavi, bo šla pred skupščino z nalogo, da reši vsa najvažnejša vprašanja, kojih rešitev terjajo neodložljivi interesi države. Da se pa da užaljenim čustvom zastopnikov hrvatskega naroda zahtevano zadoščenje, bo prvi akt te vlade ta, da bo izročila sodišču Punišo Račiča in Tomo Popoviča ter Jovanoviča Luno, ki se označujeta kot njegova sokrivca.

Obenem bo dr. Koroševa vlada, ako se nalog mandatarja posreči, stopila pred skupščino z deklaracijo, v kateri bo jasno in določno ter odkrito označila svoj cilj in svoj delovni ter politični program, kakor ga zahtevajo nujne potrebe države in sedanjí moment, ki bolj kot le kdaj zahteva soglasja vseh, ki to državo sestavljajo in so njeni enopravni člani ter jo hočejo ohraniti močno in edino.

Prav z ozirom na to je baš oseba dr. Korošca najboljše jamstvo, da se bo tak široko zasnovani program tudi udeležil. Kajti vsak, ki pozna osebo in delovanje voditelja slovenskega naroda, ve, da je imel pred očmi kot najvišje merilo vedno le skupno korist jugoslovanske države, in kdor je posvečen v orožje, katero rabijo proti našemu načelniku njegovi politični nasprotniki, ta tudi ve, da so skušali delati nerazpoloženje proti dr. Korošču največ baš s tem, češ, da ne vodi dovolj računa o Sloveniji. Zdrava in poštena politična javnost v ceji državi pa ve dostojno in prav ceniti delo moža, ki je vedno umel soglasiti najvišji interes državne skupnosti z interesi svojega naroda in spraviti med seboj v sklad potrebe in zahteve vseh delov Jugoslavije. Zato je vsa javnost, izvzemši edinole KDK, pozdravila dr. Korošca kot mandatarja in naglašala, da je krona zelo srečno izbrala, priznavajoč tako odlične državniške sposobnosti mandatarja kakor njegove izredne osebne vrline, ki ga visoko dvigajo nad naše politično povprečje. Vsak ve, da dr. Korošec ni samo sposoben izvršiti poverjeno mu ne lahko nalogo, ampak da tudi dobro pozna odgovornost, da jo ume prav oceniti in ima pogum jo vzeti nase v zavesti, da je to v korist in blagor skupnosti v težkem momentu nujno potrebno, kajti dr. Korošec se je vsikdar naval po geslu: salus reipublicae suprema lex esto!

O tej etični višini državniškega pojmovanja dr. Korošca se je mogla javnost prepričati ponovno baš v trenutku, ko je krona poverila voditelju slovenskega naroda tako važen mandat. Dr. Korošec ni namreč povabil na potrebne razgovore samo voditeljev štirih koaliranih strank večine, marveč se je z lepim pismom obrnil tudi na predsednika KDK, Kdor dr. Korošca, ki mu je lojalnost prva in nepremoljiva postava političnega in moralnega zadržanja, le količkaj pozna, je lahko prepričan, da bi spričo tega njegovega koraka, če bi bilo na nasprotni strani le malo dobre volje, prišlo do sporazuma, ki bi bil v korist obeh strani, predvsem pa v korist države in mirnega ter soglasnega sožitja vseh Slovencev in Hrvatov in bi tem slednjim bila dana prilika, da se vrnejo iz svoje neprestane med skrajnimi ekstremi kolebajoče, kljubovalne, brezglave in zanikajoče politike na teren pozitivnega dela v njihovo lastno največjo narodno korist in politično ustaljenje. Kakor pa je javnost z največjim občudovanjem sprejela to gentlemansko gesto mandatarja krone, ki se je vedno izkazal kot največji prijatelj hrvatskega naroda, ne v deklaracijah, ampak z žrtvepolnimi dejanji, tako je z največjo indignacijo sprejela rezko odbijajoči odgovor Svetozara Pribičevića, ki ni imel niti toliko takta, da bi bil ta odgovor preje izročil mandatarju krone, nego ga je dal v objavo listom! S tem so si pač oni, ki so se zadnji čas toliko zgražali nad balkansko kulturo, odvzeli vsako pravico dajati komu še lekcije o evropskem taktu in manirah, ki jih sami najmanj poznajo.

Dr. Korošču potem seveda ni ostalo dru-

g. Belgrad, 25. jul. (Tel. »Slov.«) Kakor smo že včeraj poročali, je mandatar krone g. dr. Korošec za danes ob 8 zjutraj imel dogovorjen sestanek z voditeljem demokratske stranke g. Davidovičem. Demokratom blizu stoječa »Pravda« poroča o tem sledeče: »Mandatar krone g. dr. Korošec je imel danes prvi sestanek z g. Ljubo Davidovičem, ki se je vršil v kabinetu ministrstva notranjih zadev. G. Korošec je obvestil g. Davidoviča, da ima mandat za sestavo parlamentarne vlade in da želi ta mandat čimprej izpolniti, če bi se parlamentarno skupine z njim strinjale. Vlada bi imela predvsem delati s parlamentom. Mandat g. Korošca ni voliven. Vlada bi morala s strogim izvajanjem zakonov izvesti popolno enakost in ravnopravnost. G. Korošec je bil mnenja, da se vlada četverne koalicije obnovi na isti bazi, kakor je bila in bi grupe obdržale iste položaje. Samo ministrstvo notranjih zadev naj bi imel radikal, ker druga stranka iz četverne koalicije od radikalov prevzema sedaj položaj predsednika vlade. Skupine naj bi čimprej določile svoje ministrske kandidate. G. Davidovič je dal načelen pristavek, o podrobnostih pa bo sklepal demokratski klub. G. Davidovič je odšel v kabinet ministrstva za javna dela, kjer se je vršila konferenca demokratov, katere so se udeležili gg. Marinković, Timotijevič, Kumanudi, Pera Marković, Šumenković, Angjelinić in Vlaić.«

Pismo Sv. Pribičeviću

Mandatar krone g. Korošec pa se je odpeljal v dvor, kjer je bil takoj sprejet v avdienco. Nato je obiskal predsednika radikalnega kluba g. Veljo Vukičevića ter imel z njim krajši razgovor. Še pred tem pa je mandatar krone g. Korošec poslal g. Svetozarju Pribičeviću sledeče pismo:

»Belgrad, 25. julija 1928.

Gospod minister!

Nj. V. kralj mi je poveril včeraj, 24. t. m., mandat za sestavo nove vlade. Po parlamentarnem običaju sem se pričel razgovarjati z voditelji skupin in smatram za svojo dolžnost, da od strani KDK predvsem čujem tudi Vaše mišljenje kot šefa te koalicije. Prosim Vas, da me izvolite obvestiti, kje in kdaj bi se lahko v najkrajšem času (danes dopoldne) sestala. Prosim Vas, gospod minister, da tudi pri tej priliki sprejmete izraz moje odličnega spoštovanja.

G. Svetozar Pribičević je časnikarjem na to pismo narekoval sledeč odgovor:

»Belgrad, 25. julija 1928.

Gospod minister, ker je režim, v katerem ste bili Vi eden od glavnih predstavnikov, bil nesreča za celokupno naše ljudstvo in je izzval borbo s celokupnim hrvatstvom, kakor tudi z vsemi Srbi in Slovenci, ki narodno edinstvo s Hrvati in bratsko sožitje z njimi v državi smatrajo za ideal, in iz razloga, ker so predstavniki četverne koalicije označili Vaš mandat kot povrnitev k situaciji v oni parlament, v katerem so bili ubiti hrvatski narodni poslanci, nimam z Vami o ničemer razpravljati na sestanku, na katerega ste me izvolili povabiti in v imenu KDK izjavljam, da smatram, da je ta sestanek odveč.

Svetozar Pribičević, predsednik KDK.

Seja demokratskega kluba

g. Belgrad, 25. jul. (Tel. »Slov.«) Takoj po sestanku z g. dr. Koroščem, je g. Davidovič imel krajšo konferenco z demokratskimi prvaki, nakar se je ob 11 pričela seja demokratskega kluba. Na seji je g. Davidovič poročal, da je mandatar krone g. dr. Korošec povabil na sodelovanje demokratski klub in vprašal njega, ali bi demokratski klub njegovo vlado podpiral.

G. Davidovič načelno izjavlja, da je g. dr. Korošec naglasil, da bo to delovna vlada, ki bo stopila pred skupščino z jasno določenim programom v svojem delovanju. G. Davidovič je obenem izjavil, da je g. dr. Korošec dal principiellen pristavek in prosi klub, da se izjavi.

Prvi je govoril g. dr. Šešterov, ki je zahteval, da se sporazum za sestavo nove vlade postavi na principiellen bazo. Govoril je o tem, kako bi bilo potrebno, imeti kvalificirano uradništvo in naglasil, da so mnogi dosedanjí resori slabo delali, ker niso bili zasedeni po primernih ljudeh, kakor bi bilo potrebno. Zato pravi, da bi bilo dobro, če bi demokratski klub dobil take resore, da pokaže, kaj

lahko stori. On obenem pozdravlja dejstvo, da je mandat dobil voditelj Slovencev g. dr. Korošec in prosi klub, da njegov mandat podpravi in sprejme.

Poslanec g. Vasa Ognjanović je istotako z navdušenimi besedami pozdravil novega mandatarja in stavil samo to pripombo, da bi bilo dobro, če bi finančno ministrstvo v novi vladi prišlo v demokratske roke.

V istem smislu sta govorila še poslanca gg. Glišević in Rajković.

Nato je g. Davidovič stavil na glasovanje, ali klub sprejme novega mandatarja in je pripravljen v njegovi vladi sodelovati. Z velikim navdušenjem in soglasnim odobravanjem je bila sprejeta resolucija, da demokratski klub sprotje sodelovanje v vladi, ki bi jo postavil g. dr. Korošec. Niti ena beseda proti novemu mandatarju ni padla v demokratskem klubu. G. Davidovič je nato dejal, da bo takoj obvestil o tem mandatarja in stopil z njim v detajlna pogajanja, posebno kar se tiče osebne sestave vlade. Zato je prosil poslanca, da naj bodo stalno zbrani, da jih lahko vsak čas obvesti. Drugi poslanci so še naglasili potrebo,

predstavljajo dvetretjinsko večino zbornice in ogromno večino jugoslovanskega prebivalstva.

Ce se torej sestavi vlada dr. Korošca — in za to so dozdaj vsi izgledi — bo, oprta na močno večino, svoje stališče lahko utrdila na odločno in nedvoumno deklaracijo, ki bo dala jasno smer parlamentarnemu delu in bo izraz odločne volje pomiriti duhove, okrepiti narodno soglasje in usmeriti vse moči države v skupno plodovito delo v korist in blagor jugoslovanske skupnosti. V zavesti, da je za to dana najtrdnjša garancija baš v osebi voditelja slovenskega naroda, je celokupno inozemstvo, (na katero se toliko sklicuje gospod Radić), predvsem naši prijatelji, z najtoplej-

da bi bilo dobro, če bi sprejel g. dr. Korošec v vlado čim močnejše ljudi in so prosili g. Davidoviča, da tudi on osebno stopi v to vlado. Po seji demokratskega kluba so bili pozvani vsi demokratski poslanci, da pridejo čimprej v Belgrad.

Seja radikalnega kluba glej na drugi strani!

Danes znova seje klubov

Ob sedmih zvečer se je vršila skupna konferenca v predsedništvu vlade med predstavniki četverne koalicije in mandatarjem krone. Na tej konferenci so bili v glavnem dokončani razgovori o vseh podrobnostih in formalnostih, ki so potrebne za sestavo vlade. Ker pa je formalno potrebna za to še odobritev posameznih klubov, so sklicani vsi klubi, ki so obljubili podpirati dr. Korošca, na sejo za jutri dopoldne. Po tem posvetovanju je bil mandatar krone ponovno sprejet v daljši avdienci pri kralju. G. dr. Korošec časnikarjem, ki so seveda čakali nanj v velikanskih skupinah in posamezno, ni dajal prav nobenih izjav. Najrazličnejše verzije in kombinacije krožijo o tem, kdo naj bi postal minister in kako bo vlada izgledala.

Dr. Žerjav proti Pribičeviću?

Neverjetno ogorčeni pa so samostojni demokrati. Pribičević je ob 5 popoldne prosil k sebi časnikarje. Zanimivo je, da so se časnikarji odzvali v zelo majhnem številu. On jim je dal obširno in dolgo izjavo, v kateri obkleda dr. Korošca kot papista itd. ter izjavlja, da hrvatski narod ne bi sprejel nobenega sklepa, ki bi ga storila vlada, katero bi sestavil g. dr. Korošec. Zanimivo je, da se v informiranih krogih povodom poslednjega delovanja Pribičevića govori, da je dr. Žerjav pričel z akcijo, da se desolitarizira s tem njegovim delovanjem. V informiranih krogih se govori, da je že v prihodnjih dneh pričakovati, da bo pod vodstvom dr. Žerjava izstopilo 12 poslancev iz SDS.

Čuhnovskijevo poročilo o Malmgreenu

v Moskva, 25. jul. (Tel. »Slov.«) V obširnem poročilu, ki ga je poslal pomožnemu komiteju v Moskvi ruski letalec Čuhnovski, ponovno poudarja, da je razen Mariana in Zappija, ki sta mu, eden stoječ, drugi ležeč, dajala znake z roko, opazil nekoliko oddaljeno še eno silhueto, očitno Malmgreena, ki je ležal in ki je imel roke razprostrate. V tej situaciji je napravil fotografske slike v višini 50 metrov. Italijanska vlada je oficijelno prosila, da naj »Krasine« še nadalje išče Alessandrijevo skupino in mu je dala za to na razpolago premožila in živila. Razen tega bo italijanska vlada komandirala eno italijansko letalo, da bo sodelovalo s »Krasinom«.

v Praga, 25. julija (Tel. »Slov.«) Praški listi so začudeni radi vesti, da se imajo rešeni člani Nobilove ekspedicije odposlati v plombaranem vagonu, in vprašujejo, če je Mussolini to svojo odredbo določil tudi za češkega profesorja Behouneka.

šimi simpatijami sprejelo vest, da je krona poverila mandat dr. Korošču. To dejstvo pa dokazuje tudi, koliko je v naši državi napredovalo spoznanje in priznanje enakopravnosti vseh in vsakogar, kdor pošteno misli, čuti in dela. Tak v Jugoslaviji vedno pride lahko do veljave, najsi je tudi »prečan«. Prepričani smo, da bo program vlade, če jo sestavi dr. Korošec, sprejel vsak Jugoslovane, ki dobro in pošteno misli, in mu dal moralno oporo. Na vsak način je že poveritev mandata dr. Korošču v takem momentu častno izpričevalo tako njemu kakor vsemu slovenskemu narodu.

Seja radikalnega kluba

Istočasno so se v radikalnem klubu pričeli zbirati poslanci radikalne stranke. V predsedništvu radikalnega kluba se je sestal g. predsednik vlade Velja Vukičević z raznimi prvaki radikalnega kluba in imel z njimi kratko konferenco. Po 11. uri je predsednik kluba g. Vukičević otvoril sejo radikalnega kluba, ki ji je prisostvovalo okrog 50 poslancev. V svojem govoru je dejal, da je že mnogokrat objavil, da je potrebno, da so vsi poslanci zbrani in da se bo z ozirom na to in z ozirom na predpise klubovega pravilnika na današnji seji sklepalo s tolikimi člani, kolikor jih je prisotnih. Nato je g. Vukičević izjavil, da je bil snoči pri njem g. dr. Korošec in da ga je obvestil, da mu je Nj. V. kralj poveril mandat za sestavo vlade. Nato je g. Vukičević odgovoril, da bo najprej o tem obvestil klub, da čuje njegovo mišljenje. Kot prvi govornik je nastopil g. Dragotin Kojić, bivši minister. Izjavil je, da ni še nikdar, odkar je poslanec, bil v težjem položaju, kakor je danes. Država se nahaja v zelo težkih razmerah, ki so se še povečale radi nesrečnega dogodka 20. junija tako, da lahko današnja situacija označimo kot kritično. V tej kritični situaciji prihaja predlog, da se sestavi vlada pod vodstvom g. dr. Korošca. On kot predstavnik Šumadije prosi, da se mu ne očita regionalizem, če kot tak takoj izjavi, da kot Šumadinec ne more sprejeti take vlade, ki bi škodovala interesom Šumadije in tudi radikalne stranke. Govori o psihologiji mase in pravi, da že dalj časa študira psihologijo Hrvatov, vendar pa dosedaj še ni prišel do kakih definitivnih zaključkov. Smatra, da bi moral biti tisti človek, ki bi mogel spoznati to psihologijo mase, posebno pa hrvaškega naroda, velika individualnost. Govornik pravi, da je radikalna stranka degradirana in kot poslanec izjavlja, da vlade g. Korošca ne more podpirati in je podpiral ne bo.

Poslanec g. Milutin Dragović istotako izjavlja, da te vlade ne bo podpiral.

Poslanec g. Mihael Ranković smatra, da je kandidatura g. Korošca v sedanjem položaju najboljša pot z ozirom na državne interese in prosi klub, da te kandidature sprejme.

Kot nadaljnji protigovornik se je pojavil bivši minister g. Trifunović in zahteval pojasnila o predlogu za to kandidaturu. Predsednik g. Vukičević mu je odgovoril, da ima krona pravico, da da mandat oni osebi iz parlamenta, kateri ona hoče. Ker pa smo videli, da so bili v dvoru voditelji vse hparlamentarnih skupin, zahteva od predsednika pojasnilo, če je tudi on predlagal to kandidaturu.

Poslanec g. Ivan Kostić pravi, da tu ni bila degradirana radikalna stranka, marveč da je to najboljši zihod in dokaz, da radikalna stranka razume situacijo, ki je koristna za državo in narod. Sprejemajoč g. Korošca, radikalna stranka dokazuje, da ne želi provokacije Hrvatov, kakor to nekateri govorijo, marveč da hoče ravno nasprotno, to je, da dokaže, da imajo tudi takozvani prečani pri urejevanju naših političnih razmer polno veljavo, kakor vsi drugi.

Poslanec Šemaja Demajo (Zidovski poslanec) ne vidi nobenih razlogov radi katerih bi bilo potrebno, da se sprejme g. dr. Korošec kot predsednik vlade, priznava pa,

da je njegova kandidatura prišla radi neurejenih razmer v radikalnem klubu. Šemaja Demajo je bil v svojem govoru sploh zelo nejasen in je od celokupnega kluba žel ogorčene proteste, ker se je njegov nastop smatral kot nastop židovske rase proti dr. Korošcu, pa je kmalu umolknil.

Končno je govoril g. Vukičević in na koncu svojega govora opomnil klub na resolucijo od 3. julija, ki je bila sprejeta soglasno in v kateri se pravi, da se daje ostavka vlade zato, da bi se sestavila koncentracija. Vlada je dala ostavko, da bi se ustvaril teren za koncentracijo. Nato je govoril o usodi te koncentracije, ki sta jo onemogočila Radič in Pribičević, ki sta isto storila tudi z nevtralno vlado. Konstatira, da sta Radič in Pribičević zahtevala kapitulacijo radikalne stranke. Kar se tiče rešitve krize, je izjavil, da je bila od 20. junija do danes samo dvakrat otvorjena. Konstatira, da so stranke četverne koalicije dale svoj pristanek za nevtralno vlado in šle do skrajnih meja popustljivosti.

Kar se tiče g. dr. Korošca, je izjavil Vukičević, da je g. dr. Korošec s svojim dosedanjim delovanjem mpokazal, da se mu popolnoma lahko zaupa in da je državni interes, da radikalni klub sprejme njegov mandat. Smatra, da niti državni niti interesi radikalne stranke ne bi bili ogroženi, če bi se sprejela kandidatura g. dr. Korošca kot predsednika vlade. Končno izjavlja, da je večkrat pozval poslance, da naj bodo stalno zbrani. Ker pa je potrebno, da se še danes da dr. Korošcu odgovor, ali radikalni klub sprejme njega kot mandatarja ali ne, zato stavlja na glasovanje: ali radikalni klub sprejme g. dr. Korošca za predsednika vlade ali ne, in odredi glasovanje. Vsi navzoči poslanci so z odobravanjem in deloma s navdušenimi ovacijami g. dr. Korošcu sprejeli to kandidaturu. Proti so glasovali samo poslanci Miša Trifunović, dr. Dragotin Kojić, Milutin Dragović in jud Šemaja Demajo.

Nato je Vukičević zaključil sejo s konstatcijo, da je radikalni klub sprejel g. dr. Korošca kot mandatarja in obenem prosil radikalni klub, da naj ostane zbran. Takoj nato se je Vukičević odpeljal ter je o tem obvestil mandatarja krone dr. Korošca. Dr. Korošec se je nato prijavil za avdijenco v dvoru, ki je trajala od 1 do 2. Mandatar krone je popoldne nadaljeval svoje delo.

Ob dveh popoldne je Ljuba Davidović obvestil dr. Korošca o seji demokratskega kluba ter se z njim obenem takoj začel razgovarjati o vseh podrobnostih, ki so potrebne za sestavo vlade. Ob štirih je dr. Korošec sprejel podpredsednika radikalne stranke Aco Stanojevića. Stanojević je pri tej priliki zagotovil mandatarja krone, da ga bo z vsemi silami podpiral v njegovem delovanju. Ob petih popoldne je prispel iz Sarajeva voditelj muslimanskega kluba g. dr. Spahe. Takoj po prihodu se je odpeljal v predsedništvo vlade, kjer je obiskal mandatarja krone dr. Korošca ter z njim ostal dalj časa v razgovoru. Muslimanski poslanci soglasno in z odobravanjem in navdušenjem sprejemajo novi položaj in dr. Spahe je obljubil dr. Korošcu polno podporo svojega kluba.

cionalcev poklican zopet v javno službo kot član upravnega odbora kooperativne centrale Centrosojus, ki pa ni politična, niti nima vodilnega mesta.

Slovenskemu državnemu nameščenstvu!

»Naš glas«, glasilo »Zveze državnih nameščencev za Slovenijo« v Ljubljani, prinaša na uvodnem mestu poziv, pod tem naslovom. Čudno je, da se zveza šele sedaj oglašuje glede svoje politične barve in naglašja, da je nestrankska sedaj, ko je na vladi koalicija, v kateri je tudi Slov. ljudska stranka.

Vprašamo: Kje pa je bil »Naš glas« oz. »Zveza« takrat, ko so se vršila najhujša preganjanja državnih nameščencev, pristašev SLS s strani zastopnikov drugih strank? Takrat pa niso hoteli, niso smeli in si tudi niso upali nastopiti kot nepolitiki za svoje tovariše, ker so se bali.

Poudarjamo, da se nam poziv prav dopade in je le škoda, da se tako izjava že ni podala pred leti, ko so se resnično dogajale ogabne politične persekucije!

Zveza naj bi se le vedno tudi držala teh objavljenih smernic, pa bi bilo vse dobro. S tem pa seveda nikakor še ni rečeno, da bi se ne smeli naši somišljeniki in prijatelji organizirati posebej še tudi v krščanskih kulturnih stanovskih društvih; tudi ta lahko delajo vsposedno, pravično, dobrodelno, socialno za dobrobit vsega nameščenstva.

Mnenja smo, da imajo ti naši somišljeniki in prijatelji ravno isto pravico se organizirati, kakor so jo ter jo še imajo pristaši drugih nam nasprotnih strank, ki so organizirani v raznih klubih.

SDS arski agitatorji po »strokovnih« in »nestranskih« organizacijah so razširili agitacijo, da je apel namenjen SLS in našemu listu. Nepotreben trud! Članki v našem listu,

ki so bili »spretno in previdno stilizirani«, so bili vseskozi mirni in dostojno prijateljski; poudarjamo ponovno — brez vsakega zavistnega namena, zgolj opozoritev na to, da se naj v resnici ne uvaža v urade prikrite in neprikrite — politika. Svoječasno in tudi še sedaj se še vedno dogajajo v uradih slučajni strankarstva.

Ako so se naši ljudje organizirali v svojo obrambo proti eventualni ponovni persekuciji oziroma, da si potem te organizacije skušajo pridobiti popravno krivice, ki so se jim svoj čas zgodile, jim to nikdo braniti ne more in tudi ne sme.

Se črv se brani. Kolikor nam je znano, naši ljudje ne delujejo proti stanovskim organizacijam, temveč jim še pomagajo, kjer in kolikor le morejo.

Končno pa še poudarjamo, da je itak vsak državni nameščenec organiziran v svojem strokovnem društvu, oziroma tako posredno v »Zvezi državnih nameščencev za Slovenijo«.

Vsled tega je bil ta poziv popolnoma odveč in je že samoobsebi umevno, da bi morala biti strokovna zveza nepristranska in nepolitična.

Politična beležnica

Huda ura

je bila večeraj v jutroveskih deželah — Zmračilo se je in tema je nastala v vseh glavah. V tej temi možgan ni čuda, če so nastale budalosti, saj so pri jutroveskem tisku celo v rednih razmerah stalni gostje. »Narod« pravi, da pomeni dr. Korošev mandat provokacijo vse prečanske javnosti, ker je dr. Korošec Slovenec-prečan. »Narod« pravi, da je dr. Korošev mandat taka stvar, ki bi bila sicer v kulturnem svetu izključena. »Narod« s to ugotovitvijo hoče dokazati svojo slovensko kulturo. »Narod« trdi, da so dr. Korošca kot mandatarja sprejeli povsod z velikim nezadovoljstvom. Zraven pa pove, da so demokrati brez nadaljnega pristali na to solucijo, da so se v demokratskem klubu vsi govorniki izjavili za sodelovanje v Koroševi vladi, da je na sodelovanje pristal dr. Spahe in radikali. In vendar izraža »Narod« debelo tiskanó željo, da bi se dr. Korošev mandat ponesrečil pri razdelitvi portfeljev. Taki so naši liberalci. Naj nam vlada zamorec ali eigan, samo da slovenski človek ni, pa jim je lažje. »Jutro« pa kar gladko prizna, da je dr. Korošev mandat v krogih KDK vzbudil veliko obžalovanje.

Proti „Jutru“

V Oslinici je bil v nedeljo 22. t. m. političen shod. Napeto in s pritirjevanjem so sledili poslušalci izvajanjem g. posl. Škulja, da se je zemljiški davek izenačil, dohodnina odpravila itd. Ogorčeno so zborovalci obsodili zločin morilca Račića, še bolj ogorčeno pa hinavsko zavijanje naših žerjavovcev, posebno še, da je dr. Korošec kriv umora. — Z velikim navdušenjem je bila sprejeta sledeča resolucija: »Zborovalci na političnem shodu v Oslinici dne 22. t. m. najodločneje obsojamo podlo žalitev »Jutra« in drugih liberalnih časopisov, združeno celo z bogokletnostjo, v kateri dolže našega voditelja dr. Korošca krivde na umoru v Belgradu. Mi zaupamo neomajno dr. Korošcu kot najboljšemu voditelju slovenskega naroda. Ker se pa tudi pri nas dobijo ljudje, ki mu krađejo čast ne samo sedaj, ampak ob vsaki priliki, ni drugače, kakor da to zaupanje izkažemo v dejanju danes teden pri občinskih volitvah in zapostavimo vse druge oziroma. — Po shodu so prišli k poslancu številne deputacije, da se zahvalijo za razna posredovanja. — Popoldne se je vršil shod v Papežih. Ustanovila se je zadruga za ovčje- in kozjerejo. S tem se je postavil temelj, da se razširi po vsi občini od Pungerta do Srobotnika, kar so v Papežih začeli: kozje in ovčjereja. Kranjska Švica se imenuje naša dolina, pa jo moramo tudi izkoristiti kot švico. Z zadrugo dobimo ugled in zaupanje, da se nas bo upoštevalo in bolj podpiralo. — Na posebnem dekliškem shodu se je sklenilo, da se mora tečaj za ročna dela kakorkoli nadaljevati in pripraviti tudi gospodinjski tečaj. — Nujno pa je potrebno, da v nedeljo pri občinskih volitvah obračunamo s tistimi, ki skušajo naše prizadevanje za napredek ovirati.

Občinski odborniki vseh treh občin zapnejo Zavrče odločno obsojajo v svoji izvanredni seji dne 22. julija zločinsko pisanje demokratskih listov zoper predstavnika slovenskega naroda dr. Ant. Korošca, ter izrekajo istemu soglasno svoje zaupanje in vdanost.

Zaupniki krajevnega odbora SLS v Zavrču zbrani na protestnem zborovanju 22. julija protestirajo najodločneje zoper nekulturne razzallitve našega voditelja dr. Ant. Korošca, ter ga prosijo naj vztraja neomahljiv na tem križevem potu.

Na obeh teh zborovanjih se je tudi izrekel najodločnejši protest zoper hujskanje na Radičevem shodu v Dubravi 15. julija. Mi radi volje pustimo Hrvatom Radiča, ki je zanje »že toliko storil«! Zahtevamo pa, da pri miru pustijo dr. Korošca in druge slovenske duhovnike.

Neznosna brezposelnost v Angliji

v London, 25. jul. (Tel. »Slov.«) V angleški poslanski zbornici je bila nezaupnica delavske stranke proti vladi odklonjena s 331 glasovi proti 141 glasovom. Sprejet pa je bil s 305 glasovi proti 136 glasovom predlog voditelja industrijev sira Henryja Crofta, v katerem se izraža obžalovanje nad opozicijo delavske stranke in liberalcev, proti namernemu znižanju lokalnih carinskih tarifov v svrhu podpore težke industrije. V debati je še izjavil finančni minister Churchill, da tvorijo premogovniki za vlado glavni problem, v katerih 250.000 rudarjev nima nobenega upanja na zopetno zaposlitev. Anglija lahko sedanjo produkcijo premoga zmaguje z 250.000 do 300.000 delavci manj, in da se že s sedanjim številom delavcev dosega nadprodukcija za 50.000 ton. Vlada smatra, da je njen načrt lokalnih davščin in železniških vozniških tarifov glavno sredstvo za ublažitev težkega položaja v industriji. Razen tega namerava vlada z letnimi 600.000 funti omogočiti izseljevanje iz angleških rudarskih revirjev v dominione in kolonije ter je v svrhu proučevanja tega problema že poslala svoje zastopnike v dominione.

Zbližanje med Grčijo in Bolgarijo

v Atene, 25. jul. (Tel. »Slov.«) Smatra se kot dokaz zboljšanja razmer med Grško in Bolgarsko, da bodo v kratkem imenovani poslanci v glavnih mestih Sofiji in Atenah, kjer sta doslej opravljala posle samo upravnika poslov. Trdi se, da bo za grškega poslanika v Sofiji imenovan dosedanji legacijski svetnik v Parizu Melas, za bolgarskega poslanika v Atenah pa dosedanji poslanik na Dunaju Nedkov.

Pangalos kandidira

v Atene, 25. jul. (Tel. »Slov.«) Pangalos namerava za bodoče volitve ustanoviti splošno antivenizelistično stranko, ki bi bila neodvisna od rojalistov, in kandidirati na listi te stranke kot nosilec liste v Atenah. V drugih krajih ne namerava nastopiti, ker se tam smatra poraz te stranke za gotov.

Dobra žetev.

v Rim, 25. jul. (Tel. »Slov.«) Na seji ministrskega sveta je poročal minister za narodno gospodarstvo Martelli tudi o letošnji žetvi, katero je označil kot pom. ugodno. Po statističnih podatkih se računa, da bo žetev znašala skupno 64.000.000 stotov, torej za 4.000.000 več kakor v prvem letu Mussolinijeve žitne bitke!

Znamenita izpokina.

v Atene, 25. jul. (Tel. »Slov.«) V okolici Aten so danes izkopali čudovito lep antični relief iz grške klasične dobe, ki predstavlja sedečo žensko, katere se poslavlja od svojega moža, ki ji stoji nasproti. Relief bo kot ena najlepših klasičnih umetnin razstavljen v atenskem muzeju. Sodi se, da bo mogoče na onem kraju najti še mnogo drugih starih umetnin.

Iznajdba

v Berlin, 25. jul. (Tel. »Slov.«) B. Z. am Mittag« poroča, da se je nekemu berlinskemu inženjeru po štiriletnih poskusih posrečilo izumiti nezgorljiv papirni film, ki je ravno tako občutljiv za svetlobo, kakor celuloid, da pa je mnogo cenejši.

Nesreča

ž Trst, 25. jul. (Tel. »Slov.«) Danes popoldne se je pripetila na Korzu težka nesreča. Tramvaj je odrezal obe nogi nad gležnjem 17 letni Ani Habe od Sv. Jakoba. Nesreča se je zgodila, ko je dekle hotelo skočiti na tramvaj, ki se je že premikal. Ana Habe je bila prepeljana v bolnico in še živi.

v Moskva, 25. jul. (Tel. »Slov.«) Pri izročitvi novih letal, ki so bila nakupljena z javnimi zbirkami, se je ponesrečil najbolj znani ruski vojaški letalec Pavlov, ko je pri paradi izvajal umetne vaje. Letalo je padlo na tla z majhne višine ter se je razbilo, pilot pa je bil mrtev.

v Weimar, 25. jul. (Tel. »Slov.«) V telefonski centrali se je udril strop in pokopal pod seboj 35 telefonistinj. Nadzorovalni uradnik je mrtev, več telefonistinj pa je bilo težko poškodovanih.

v Dunaj, 25. jul. (Tel. »Slov.«) Današnj dunajski senzacijski listi spravljajo zagrebškega carinskega uradnika Hafnerja, za katerim je izdana radi defraudacije tirailica, v zvezo s tajinstvenim umorom, ki je bil 17. julija izvršen v Lainzer Tiergartenu, ki je bil prej last avstrijskega cesarja, kjer so našli truplo umorjene mlade ženske. Policija navzlic vsem naporom še ni mogla pojasniti tega umora. Danes širijo listi vest, da je bila umorjena ženska prijateljica in sokrivka Hafnerjeva z imenom Janković, ki je tudi zbežala iz Zagreba in da jo je Hafner umoril. Dunajska policija to domnevo najodločneje pobija, ker slika Jankovičeve niti najmanj ni podobna umorjeni ženski.

Tršaška vremenska napoved. Šibki vetrovi. Nebo povečini jasno. Deloma zbiranje oblakov z nevihto in dežjem. Temperatura 27 do 30 stopinj Celzija. Morje mirno.

Dunajska vremenska napoved: Sev. Alpe: Včasih oblačno in deževno, hladno, živahni zapadni vetrovi. Južne Alpe: Menjaje oblačno brez posebnih padavin, nekoliko hladneje.

TANGERSKI DOGOVOR.

v Paris, 25. julija. (Tel. »Slov.«) Novi tangerski dogovor, ki je bil pred osmimi dnevi parafiran, je bil danes podpisan na Quai de Orsayu. Ceremonija podpisa se je izvršila brez posebnih slovesnosti. Generalni tajnik francoskega zunanjega ministrstva Filip Berthelot je potem sprejel angleškega poslanika lorda Crewe, španskega poslanika Quinones de Leone in italijanskega poslanika grofa Manzoni. Dogovor se bo sedaj predložil še vladam Belgije, Holandske, Švedske, Portugalske in Združenih držav, in ko bo odobren, se bo objavil. V zvezi s podpisom tangerskega dogovora je zunanji minister Briand v daljši avdijenci sprejel španskega poslanika.

Višja carina v Bolgarski

v Sofija, 25. julija. (Tel. »Slov.«) Ministrski svet je sklenil zvišati preračunjevalni koeficient za plačevanje carine od 15 na 20 levov za 1 zlati lev. Ta ukrep se pojasnjuje s tem, da zahteva reparacijskih plačil dosežejo znatno večji zneski pri carini, ki letos v to svrhu niso zadostovali. To zvišanje pa se ne tiče približno sto najvažnejših ljudskih potrebščin.

Zvišanje osebnih tarifov v Poljski

v Varšava, 25. jul. (Tel. »Slov.«) Prometni minister je sporočil poljskim listom, da je vlada sklenila, da se železniški osebni tarifi od 15. avgusta dalje zvišajo za 20 odstotkov, da se s tem pokrijejo investicije, ki so v tekočem in bodočem proračunskem letu predvidene s 300.000.000 zlotov, ker se je inozemsko posojilo izkazalo za te svrhe za nerentabilno.

Zinovjev v mfilosti.

v Moskva, 25. julija. (Tel. »Slov.«) Zinovjev je bil sedaj kot prvi izmed odličnih opozi-

Ženstvo zase in splošnost

Na moj članek »Ženski genij v politiki«, objavljen v ženski prilogi minoli četrtek, dne 19. t. m., mi je došlo pismo zelo ostre vsebine. Osebnim napadi me ne zadevajo — so, kakor bi kdo s topom streljal na mravljjo; kar se pa stvari sami — ženski volivni pravici in ženskemu delu v javnosti v obče — podtika, je takega značaja, da je zagovor nujen. Govore pa naj dejstva in avtoritete, predvsem katoliške.

Spoštovani pisec pravi v svojem pismu med drugim: »Ženska politika je v družini; skrb za lepoto doma, za zdravo hrano, za primerno obleko, za gospodinjstvo, za gospodarstvo, za bolnike, za slovensko krščansko vzgojo mladine. (O vsem tem je prinesla ženska priloga cele strani. Op. por.) Kdor pa goni ženske v parlament, ne razume ne politike ne človeške družbe ne družine ne ženskega zvanja... Ženo v parlament? Ni treba. Poslanec zastopa koristi vsega okraja, tudi ženske! — Članek »Ženski genij v politiki« kaže, da gre slovenski genij h koncu...« (Podčrtal pisec.)

Katoliška sodba o ženskem parlamentarnem delu

V Nemčiji imajo žensko volivno pravico od l. 1918.; za seboj imajo tedaj 10 letno izkušnjo o ženskem političnem in parlamentarnem delu. Na podlagi teh izkušenj je napisala Aenne Francken članek »Po desetih letih ženske politične delavnosti«, ki ga na uvodnem mestu priobčuje vodilno glasilo nemškega katoliškega ženstva »Die christliche Frau« (februarski zvezek 1928). Iz tega resnega sestavka naj sledi tu nekaj značilnih mest:

»... In številce žena je prišlo v parlamente. Žensko gibanje je prezentiralo političnim strankam svoje voditeljice, ki so bile večinoma tudi predbojnice za politično enakopravnost. Tisti, ki so jih volili, niso v prvi vrsti vprašali, kaj bodo dosegle za nas žene, marveč so pričakovali, da se bodo zavzele za narodno in socialno misel, ki je imela seveda pri različnih strankah različen obraz. In to sodelovanje na usodi svojega naroda, na njegovem biti ali nebiti, je dajalo tem prvim parlamentarkam ogenj in navdušenje, s katerim ženske v mirnem času nikdar ne pojdejo v parlamente. To vemo iz njihovih govorov, spisov, iz njihovega neupogljivega političnega ravnanja, ki se ni bilo pod vplivom strankarskih doktrin. Brez dvoma je bilo leto 1918./1919. leto politizacije nemške žene, leto največjega političnega navdušenja, čas, ki je dajal naloge največjega obsega.

In če sedaj premetremo dobe nemške zgodovine po vojni, vidimo, da so igrale parlamentarke v njih vlogo, ki ni več v nobenem razmerju z njihovim majhnim številom. Ni še danes mogoče odpreti aktov o vseh teh dobah; če bi pa to bilo mogoče, potem bi se dalo na mnogostevilnih zgledih pokazati, da so imele zastopnice naroda v največji stiski svoje dežele dostikrat več političnega instinkta nego mnogi parlamentarci.

Parlamentarke so skoraj brez izjeme vse izšle iz ženskega gibanja. Če pogledamo delo ženskih organizacij, moramo ugotoviti, da dobivajo iz delovanja ženstva v javnem življenju pobude; razprave o socialnih, kulturnih in gospodarskih vprašanjih nimajo več zgolj teoretičnega značaja kakor v predvojnem času. Uresničenje zahtev je danes mnogo bliže, ker so nastale iz neposrednega stika s prakso. Na drugi strani pa moramo istotako želeiti, da vse žene, ki delujejo v politiki, nikdar ne izgube stika z ženskim gibanjem, v katerem pravzaprav korenini njihovo delo in njihova moč. Žena, ki teh stikov nima, se izgubi, kakor kaže izkušnja, v strankarskem mehanizmu.

Število ženskih poslank je tako majhno v primeri z moškimi poslanci, da se je treba le čuditi, kako velik vpliv so morale imeti na svoje moške tovariše, da so pridobile njihove glasove za zakone, na katerih veliko število moških sploh ni imelo interesa ali pa so imeli nasproten interes. Tako n. pr. zakon o pivnicah, zakon za pobijanje spolnih bolezni, zakon v zaščito mladine pred umazanostjo in šundom, da imenujemo le nekatere.

Slednjič naj podamo iz navedenega članka še en pasus: »Zlo našega časa je, da gredo stranke v svojih »kupčijah« daleč preko potrebe; v njih vladajo dostikrat ljudje, ki poleg političnega pohlepa po oblasti in materialnih interesih ne verujejo več v duševne sile. Če postanejo ti ljudje premočni, lovati. Potem pride trenutek, ko je potrebno nadstrankarsko delo ženstva.«

S tem je moj članek o ženskih političnih nalogah od katoliške strani sijajno opravičen. Sedaj pa poglejmo še to, če je moški res sposoben, da zastopa tudi ženske koristi, da sam ureja pravne in socialne razmere tako, da ženska ni v nobenem oziru zapostavljena. Saj predpostavljamo, da spoštovani pisec noče, da bi se ženskam godila krivica.

Kakšno usodo je prisodil ženi moški zakonodajalec

Po angleškem zakonu (common law), katerega določbe so veljale v celem britanskem imperiju in v Ameriki, več ali manj pa bile uvedene tudi v ostalih evropskih deželah, je bilo za ženske tako-le poskrbljeno:

Omožena ženska sploh ni imela samostojne pravne eksistence; ni mogla sklepati po-

godb ne napraviti oporoke ne pričati pred sodiščem ne se podpisati na javnih listinah kot priča. Kar je kakorkoli pridobila v zakonu ali imela od prej, je bila izključna močeva lastnina, do katere sama ni imela nobene pravice. Da, celo mož, ki je ženo zapustil, je imel še vedno pravico do njenega zaslužka. Mož je bil neomejen gospodar v družini in mati tudi nad lastnimi otroci ni imela nobene pravice, dokler je živel mož; ko pa je mož umrl, je prešla oblast nad otroci in njihovim premoženjem na varuha, navadno čisto tujega človeka; otroke izpod 7 let so ji smeli enostavno odvzeti. Nezakonska mati je morala svoje dete sama preživljati; o nezakonskem očetu je veljala določba, da s svojim nezakonskim otrokom sploh ni v sorodu. — V Londonu so še l. 1891. imeli pravdo, v kateri so razsojali o vprašanju, če ima mož pravico ženo oropati svobode.

Naravnost strah je človeka določb, ki jih je proti ženski skoval s svojo trdo, brezobzirno roko Napoleon I. v svojem kazenskem in civilnem zakoniku (»Code Napoleon«), ki velja v Franciji z malimi izpremembami še danes in ki je vplival na zakonodajo ali vsaj prakso tudi v ostalih kulturnih deželah.

Napoleonov kazenski zakonik določa zaščitno starost deklic samo do 13. leta; potem je deklica brez brambe izročena moški sli. Kazenski zakonik tudi ne pozna najmanjše določbe proti rufijanstvu in trgovini z dekleti.

Napoleon je uvedel državno reglamentacijo prostitucije in izročil nesrečne žrtve socialnih razmer in moške razbrzdanosti brez vsake zakonske brambe v roke zločinskih rufijank in rufijanov; nenravnost je obdavič kot obrt in jo s tem označil kot nekaj naravnega in dovoljenega. Tudi v tem je dal zgled, ki se je razširil po vsem svetu.

Nič manj strašne niso določbe Napoleonovega Code Civile. Člen 340. določa, da se ne sme polzevodovati za očetom nezakonskega otroka! Nadalje določa zakon: Zakonski mož je postavni varuh svoje žene, ki ji v nobenem slučaju ne sme dati polnega pooblastila; tudi ženin zaslužek in njeni prihranki so močeva last. Mati nima nikake zakonite pravice do svojih otrok; nobena ženska ne more biti član družinskega sveta. Nobena ženska ne more pred civilnim sodiščem nastopiti kot priča. Če mož ženo zasnati pri zakonski nezvestobi, jo sme umoriti. (Mož sme seveda brez kazni kršiti zakonsko zvestobo.) Žene nimajo nikakih državljskih pravic, ne morejo ne voliti ne voljene biti.

V bivši Avstriji je veljal od l. 1812. državljanski zakonik, ki so ga po nalogu cesarice Marije Terezije začeli pripravljati že l. 1753. in je po njenem vplivu določal ženi mnogo dostojnejše stališče nego common law in Code Napoleon. Vendar žena tudi po tem zakonu ni mogla biti ne varuhinja ne priča na listinah; žena je bila odvisna od svojega moža, v zakonskem pravu je veljalo le očetovo pravo. Dedno pravo je bilo ženi skrajno krivično; če v zakonu ni bilo otrok, so imeli, če je mož umrl, pri dedščini prednost pred njo. močevi sorodniki. (Podobno kakor v Srbiji!) Žena ni imela pravice do združevanja in je bila politično brezpravna. (Vendar je bila Avstrija ena prvih dežel, ki je dala ženskim davkoplačevalkam in učiteljicam aktivno volivno pravico v občinskih — 1849 — in deželnih — 1861 — zastopih. V Jugoslaviji in nekaterih drugih evropskih deželah — romanskih — te pravice ženske še zdaj nimajo.)

Za izobrazbo ženstva se ni nihče brigal, dasi je že prodirala nova gospodarska doba in je bilo na milijone žensk prisiljenih na delo izven hiše. V Avstriji je bila po zaslugi Marije Terezije vsaj ljudska šola odprta tudi deklicam, a višja izobrazba je bila izključna predprava moških. Za meščanske hčere je bilo nekoliko poskrbljeno po zasebnih zavodih, toda ta izobrazba jih ni usposabljala za eksistenčni boj, ki je že tudi v meščanskem razredu trkal na vrata. Vsa ženska vzgoja je bila namenjena v to, da bi imeli moški v ženski svojo igračko in pokorno ženo. Znan je Rousseau-jev vzklík: »O kako ljubezniva je ženska nevednost in kako srečen njen mož, ki mu je dano veselje, da jo vsega nauči!« Ph. v. Nathusius je še l. 1871. pisal v istem zmislu »K ženskemu vprašanju« in menil, da naj ostane »ljubo ženstvo srečna tiha oaza, vir življenjske poezije, ostanek raja. Tega si ne damo vzeti od nobenega« ženskega vprašanja, od nobenega nesrečnega Blaustumpfa (tako so imenovali ženske, ki so resno studirale).

A že tedaj je bilo na milijone žensk, ki so robotale pri najtežjem delu od sramotnih plačah in bile na slabšem nego uboga živina. Mož je bil gospodar celo ženinoga borpnega zaslužka in ga ji je jemal, da ga je zapravil v razvratu. Bogata Anglija je pošiljala brezposelne ženske kakor živino v kolonije. Po javnih hišah in beznicah velikih mest je propadalo in pri živem telesu trohnelo na sto-tisoče belih suženj, s katerimi so trgovali kakor z brezumnim blagom.

Ali naj pogledamo še v Azijo, kako usodo je moški tam določil ženski? Prvi privileg mu je bil mnogoženstvo, ki je, razen v Turčiji, pravno še danes v veljavi. Žena je samo predmet njegovi pollenosti in delavna žival. Na Japonskem in Kitajskem se morajo dekleta prodajati, da morejo njihovi bratje študirati in sploh udobno živeti. Odlična Japunka Mat Ti Sen opisuje v zadnji številki hamburškega ženskega lista »Frau und Gegenwart« današnji položaj japonske žene v domači hiši tako-le:

»Žena pa ni doma nikaka osebnost; pod rediti se mora družinski celoti in v njej izginiti. — Žena je prav za prav močeva služab-

nica. Voditi mora gospodinjstvo, vzgajati otroke in biti vedno pripravljena, da služi možu. Molče in potrpežljivo mora čakati nanj in ne sme biti nikdar ljubosumna. Ko se vrne, mu mora vzeti pri vratih iz rok klobuk in sukno in mu pripraviti copate. Na cesti mora iti za svojim možem in ne ob njegovi strani. Če mož povabi goste, jim mora molče ponižno streči in stoje v predsobi čakati moževih ukazov.«

Tako je tedaj mož poskrbel za ženo, ko je ustvarjal svoj družabni red, tako je zastopal njene koristi. Po pravici je v 60. letih 19. stoletja pisal John Stuart Mill v svoji knjigi »Žensko podložništvo«, da je položaj žene izraz pravice močnejšega, ostanek iz prejšnjih divjih dob. In nič čudnega ni, da se je začelo žensko gibanje z gibanjem za odpravo suženjstva.

Žene zase!

Po vsem navedenem pač nihče ne bo mogel trditi, da ženstvo lahko prepušča zastopstvo svojih zahtev in potreb moškim. Nihče tudi ne more trditi, da je bilo žensko gibanje za osvoboditev žene neopravičeno. A osvoboditev žene brez političnih pravic je nemogoče: v parlamentih se danes kroji pravica ženi in delavcu, kmetu in profesorju in vsem drugim. Nič čudnega zato, da so že prve bojnice zahtevale za žene politične pravice in je ta zahteva danes prodrla domalega v vseh kulturnih deželah na svetu; izjeme so maloštevilne in le žal, da je med njimi tudi naša država.

Borba za osvoboditev žene ni bila lahka. Izvzemši posamezne plemenite može, ki so podpirali žene v njihovem boju, se je celokupni moški svet združil proti ženskemu zahtevam. Moški je hotel ohraniti svoje predprave; politiki, znanstveniki, delavci so videli v ženski vsiljivo in konkurentinjo ter so krepko držali zapahe. Časopisje, vseskozi v moških rokah, je ženska prizadevanja zamolčevalo ali pa jih neumiljeno smešilo. Gorje zlasti prvoboriteljicam! Cerkveni krogi — katoliški in protestantovski — so bili ženskemu gibanju večinoma nasproti. Samo liberalna demokracija je zavzemala nasproti ženstvu prijazno stališče — v Sloveniji ne! — a socialna demokracija se je pod vtisom Beblove knjige »Žena in socializem« v erfurtskem programu 1891. jasno in odločno izrekla za žensko enakopravnost, za žensko volivno pravico in odpravo vseh zakonskih določb, ki ženo v javnih in zasebnopravnih odnosih zapopne v javnih in zasebnopravnih odnosih zapostavljajo moškemu.

Ga. Elizabeta Gnauck-Kühne, visoko izobražena in globoko verna žena, pobuditeljica in organizatorica ženskega gibanja med pozitivno vernimi protestantinjami in kasneje med katoliškim ženstvom — umrla je kot verna katoličanka — je l. 1894. na ustanovnem shodu evang. socialne ženske skupine tožila:

»Z bolelostjo smo leta in leta opazovale, kako so krščanski konservativni krogi odklanjali žensko gibanje, razvijajoče se iz gospodarskih razmer, v tem ko je politično svobodomiselnost gibanje z velikim razumevanjem podpiralo in je bila in je še socialna demokracija vneto na delu, da svoje ženske pristajinje organizira.« Čas in razmere so dale Gnauck-Kühne prav in danes se tudi katoliško zavedno ženstvo vdeležuje ženskega gibanja; nemško katoliško ženstvo enako časti voditeljici dr. Heleno Lange in dr. Gertrud Bäumer, kakor vse ostalo ženstvo. Centrum ima svoje poslanke in so mu ženske ob zadnjih volitvah dale 12 mandatov. Enako ima svoje zastopnice v parlamentu avstrijska krščanska socialna stranka, ki je dala narodnemu svetu celo predsednico. Kdo bi mogel reči, da nemški narod zaradi tega propada, ker je dal svojemu ženstvu tudi politične pravice? Češkoslovaška, Poljska, Rusija, Anglija, Skandinavske države, Finsko, Amerika, da celo Turčija in Japonska (načelno) imajo žensko volivno pravico — ali ti narodi propadajo? Na Norveškem so celo spremenili Luthrov poročni obrednik in iz njega izpustili zapoved pokorščine za ženo in preklestvo prvega greha; novi obrednik je sestavljen v duhu evanĝelija, ki v pravnih dolžnostih ne pozna nobene razlike med možem in ženo. Ali se nahaja viteški norveški narod v stanju propada?

Ženski genij v človeški družbi

Okroglo 150 let je poteklo, odkar so se začele ženske uveljavljati v javnem življenju (brez dvoma so vplivale na javno življenje že preje, toda le s prišepetavanjem na moška ušesa med štirimi očmi, kar navadno ni bilo dobro). Bilo je to v ameriških osvobodilnih vojnah. Vsekakor ženske tedaj še niso mislile nase, marveč so vstale le za svobodo celote, kakor so vstale kasneje za odpravo suženjstva. Vendar je bilo to prvič, da so ženske nastopale v javnosti. Imamo tedaj 150 letno zgodovino ženskega javnega dela (čeprav je bilo vmes vrzeli) in moremo stvarno ugotoviti, v katerem pravcu se je uveljavljal ženski genij, ženska duša v človeški družbi.

Kakor sledi že iz pravkar rečenega, so se ženske dvignile za politično svobodo Novega Sveta (pri čigar ustvarjanju so bistveno sodelovale kot žene pionirjev). In tu je zanimivo, da je bila ženska, ki si je prva upala zagovarjati popolno osvoboditev izpod angleškega gospodstva in da je bila ženska, ki je prva izrekla in utemeljila načelo »prirojenih pravic, ki so last celokupnega človeštva, danih mu od Boga«. To načelo je potem postalo vo-

gelni kamen ameriške politike. Ime žene: Mercy Otis Warren, vredna tovarišica Abigail Smith Adams; obe sta se borili v prvih vrstah ob strani najboljših mož.

Drugič se je ameriško ženstvo dvignilo v javnosti, ko se je ob koncu prvega četrletja 19. stoletja začelo gibanje za odpravo suženjstva. L. 1832. je Lukrecija Mott ustanovila prvo žensko protisuženjsko družbo. Toda začudo je vzbudilo to v javnosti, to se pravi med moškimi, strasten odpor, češ da se ženske nimajo mešati v politiko in da nimajo pravice nastopati v javnosti. Žene, ki so se borile za osvoboditev suženjev, so se sedaj šele prav zavlele svojega lastnega suženjstva in od te dobe se je rodilo žensko gibanje za lastno osvoboditev. Postavilo se je načelo ženske enakopravnosti na podlagi božjega in naravnega prava in zahteva po sodelovanju ženstva v zakonodaji.

Tudi v Evropi je šlo žensko gibanje skupaj s političnimi gibanji za svobodo.

Vendar pa ženske svojega boja niso omejevale na svoje lastne zahteve, marveč jim je bila vedno pred očmi splošna blaginja. Prostor ne dopušča, da bi navajala podrobnosti, marveč se moram omejiti zgolj na glavna dejstva.

Ženstvo je uvedlo boj in zlomilo strahoviti sistem reglementirane prostitucije (Josephina Buttler).

Žene so dale pobudo za človekoljubne preosnove in ječah (Elisabeth Fry, Mary Carpenter, Matilda Wrede).

Ženstvo je dalo tudi pobudo za izboljšanje bolniške streebe — v kolikor ni že bila v rokah katoliških usmiljenk, ki so eden najlepših cvetov krščanstva — (Florence Nightingale, Frey).

Žene so uvedle skrb za izseljence (Chisholmes).

Ženstvo se je vedno in v vseh deželah z največjo vnemo borilo za omejitev alkoholizma in ravno v tej zvezi posebno naglašalo svojo zahtevo po volivni pravici, da bi moglo neposredno vplivati na zakonodajo.

Ženstvo se je zavzelo za usodo delavk in zahtevalo izboljšanje njihovih razmer; mnoge izobražene žene so šle delat v tovarne in druge obrate, da so spoznale nedostatke.

Ženstvo je zahtevalo zaščito mladoletnikov s podaljšanjem zaščitne dobe itd.

Ni ga socialnega vprašanja, za katerega rešitev žene ne bi dale novih pobud in najsilnejše podpore. Velika Helena Lange pravi v svojem spisu »Intelektualne meje med možem in ženo« (Berlin 1897):

»Povsodi tam, kjer je treba žive pomoči, dela od človeka do človeka in za človeka, kjer je treba cele obsežne delavnosti, ki jo označujemo z imenom socialnega pomožnega dela — tam je, in naj bo sodelovanje moškega še tako važno in dragoceno, vendarle v prvi vrsti kraljeva domena bodoče žene.«

Tej smernici se ženstvo v svojem javnem delu ni nikdar izneverilo in se gotovo tudi v bodoče ne bo.

Ogromnega pomena je bilo žensko delo za polnovredno žensko izobrazbo. Kakšno socialno breme in gorje bi bile morale postati v sedanjih gospodarskih razmerah armade za nobeno resno delo vzgojenih in pripravljenih žensk?

Pa še eni veliki misli, ki giblje danes že ves svet, je ravno žena poklicana služiti: mirnovi misli. Tudi nasproti njej se je ženstvo že doslej oddolžilo, a se ji bo še bolj v bodočnosti. Ko je l. 1890. izšel roman baronice Berthe Suttner: »Orožje doli!« — je zaklical minister Dunajski pri razpravi o vojnem proračunu v avstrijskem parlamentu: »Svetujem vam, da citate knjigo neke avstrijske gospe o vojni; kajti kdor more po čitanju te knjige še zagovarjati vojno, tega pomilujem.«

Podobno naj zaključim jaz: Citajte zgodovino ženskega gibanja (n. pr. Geschichte der Frauenbewegung in den Kulturländern, Berlin 1901), opazujte žensko javno delo širom kulturnega sveta in priznajte, da je ženski vpliv v politiki — v najširšem smislu tega pojma — upravičen in potreben. J. K.

Mali sodček

Mati Magloir je prodala svoje premoženje krčmarju Chicotu, ki ji je moral dajati vsako leto rento, od katere je živila. Po njeni smrti bo premoženje pripadlo po zakonu Chicotu.

Tri leta so od tega pretekla. Ženica je živila prav dobro. Zgledala je, kakor da se ni niti za en dan postarala, in Chicot je obupaval. Zdelo se mu je, njemu, ki je plačeval to rento že pol stoletja, da je bil prevaran, uničen! Od časa do časa je hodil k kmetič, kakor da bi hodil gledat v juliju na polje, če je žito zrelo za žetev. Sprejemala ga je porogljivo. Rekli bi, da se je smatrala za popolnoma srečno, da ga je bila izigrala...

On ni vedel, kaj bi počel. Samo če jo je pogledal, ga je obšla misel, da bi jo zadavil. Sovražil jo je z divjim srdom in s potuhnjeno jezo okradenega kmeta. Takrat je začel iskati pripomočkov, da bi se je rešil.

Nekega dne jo je prišel slednjič obiskat in si je mel roke. Kakor ej to delal prvokrat, ko ji je ponudil svoj kup. In ko sta nekaj časa govorila, je spregovoril:

»Čujte, mati, zakaj pa nočete nikoli stopiti k meni na zajtrk, kadar greste mimo v Epreville? Ljudje vsi mogoče govore: da nisva več prijatelja in to mi je hudo. Pri meni, veste, ne boste nič plačali. Ne gledam na en

Sveta življenje in vrvenje

Amundsen

(Dalje.)

Po svojem potovanju po Zedinjenih državah sem se vrnil v Oslo, obenem je pa tudi Ellsworth prišel na Norveško. Iz Rima smo dobili poročilo, da so se poletni poizkusi s popravljenim zrakoplovom izbornu obnesli; povabili so nas, da se pripeljemo k njegovemu krstu. To smo tudi storili. 29. marca smo pristavovali v Rimu krstu, pri katerem je zrakoplov dobil ime Norge. Ob enem se je z zrakoplova odstranila italijanska trobojnica in zamenjala z norveško zastavo. Dan po tej slovesnosti smo se vrnili v Oslo, in kmalu nato odpotovali na Svalbard. Naša ladja je vozila aprovizacijo za polet in del zrakoplovnega materiala, predvsem 3900 cilindrov s stisnjenim kisikom, ki so tehtali 625 ton.

Zelo smo se čudili, prišedši 21. aprila v Kraljevi zaliv, da je bilo morje povsod odprto, le redke majhne ledene plošče so plavale tu pa tam. Nasprotno pa je bilo kopno pokrito z debelo plastjo snega, kar je naša pripravljala dela silno otežkočilo.

Sredi te bele pokrajine se visoko dviga spomenik, postavljen v spomin našega poleta 1926: velik kamen, v katerega so vklesana imena šestih udeležencev ekspedicije, je postavljen na gričku tik mesta, odkoder sta odletela naša aviona.

25. aprila je bil krasen solnčen dan. Pri odprtih oknih smo sedeli brez dela, slastno vdihavali sveži zrak ter občudovali panoramo sosednega gorovja. Nenadoma zadoni vojaška godba. Kako je to mogoče? Vojška godba na Svalbardu? Prišel je torej že »Heimdal«, vojna ladja, ki nam jo je vlada dala na razpolago! V trenutku se oblečemo in tečemo v pristanišče. »Heimdal« je že tu, priklenjen na pomol.

Moštvo te ladje nam je prišlo zelo prav, kajti pri naših zgradbah nam je manjkalo delavcev.

Italijani niso pozabili na nobeno stvar, to je treba priznati. Poslali so celo mnogo nepotrebnega materiala, tako n. pr. električno napravo, ki naj bi potom mogočih žarometov razsvetljevala pristanišče ponoči. Smejali smo se pri tem, kajti ob tistem času v teh krajih ni noči, temveč vedno le dan.

29. aprila se je pripeljala na ameriškem parniku »Chantier« Byrdova letalska ekspedicija. Casopisje je pisalo, da nas je Byrdov prihod silno presenetil in razočaral, češ, da nas je hotel ameriški letalec prehiteti, ter biti pred nami na severnem tečaju. To pa nikakor ni res. Ze dolgo smo vedeli o načrtu tega raziskovalca in ne samo, da so bile vse naše simpatije na njegovi strani, ampak tudi obljubili smo mu, da ga bomo pri njegovem poletu podpirali, kar bo le v naših močeh. Za časa našega skupnega bivanja na Svalbardu smo postali prav iskreni prijatelji. Takoj ko je prišel Byrd na suho, me je obiskal in jaz sem mu obisk vrnil. Njegova ekspedicija je bila silno zanimiva, vprav edina svoje vrste. Ves material je dobil v dar in vsi njegovi sodrugi so bili prostovoljci. Res občudovanja vredna dežela je Amerika, kjer takšne ekspedicije vzbujajo toliko zanimanja in dobijo tako izdatno podporo!

Ko sem stopil na krov ameriške ladje, sem srečal silno umazanega človeka. Ko sva si pogledala mimogrede v oči, sva imela oba občutek, da sva se že poprej nekje videla. Vprašal sem ga in možak mi je smeje odgovoril: »O da, kapetan Amundsen, dobro vas poznam. Predno sem odpotoval s komandantom Byrdom, sem bil uradnik banke N. v New Yorku in sem imel pogosto priliko vas videti.«

Ameriško moštvo je obstojalo skoraj sa-

mo iz ljudi, ki so se prostovoljno javili za ekspedicijo, iz navdušenja za tako smelo podjetje. Pri teh pogumnih ljudeh ni igral nikake vloge niti denar niti slavoohlepnost. Njih edini namen je bil, iti naprej in doseči cilj.

Byrd je slednjič našel pripravno zemljišče za vzlet svojega letala in več dni je njegovo moštvo planiralo grčasto ledovje.

Soseščina obeh ekspedicij je povzročala čisto nepričakovane neprilike. Vsakdo ve, da je prodaja fotografij in filmov eden glavnih denarnih virov za raziskovalce, da morejo poravnati stroške ekspedicije. Ker smo se dogovorili z neko tvrdko, da sme samo ona filmati in fotografirati naš polet, smo prepovedali dostop k nam vsakemu drugemu operaterju. Tvrdka, s katero smo sklenili pogodbo za filmanje in fotografiranje, bi bila imela velikansko škodo, če bi tudi kdo drugi fotografiral naš polet in potem prodajal kličejše časopisu vsega sveta. Sedaj pa se je Byrd vselil takorekoč sredi našega zračnega pristanišča in z njim je prišel cel kup ameriških kinooperaterjev. To nam je bilo zelo neprijetno in nam je povzročilo mnogo skrbi. Vendar pa smo težave premostili na ta način, da smo se dogovorili s komandantom Byrdom, da smejo fotografirati snemati samo dogodke, zanimajo njih lastno ekspedicijo. Seveda ni bilo mogoče preprečiti, da so Američani s teleobjektivni (daljnoglednimi lečami) mogli fotografirati s svoje ladje vse, kar se je godilo na našem letališču. Nemogoče je preprečiti, da operater ne bi snemal, kar hoče. Tako je na primer naš operater lazil noč in dan po pasu, ki mu je bil prepovedan, samo da bi mogel filmati kaj zanimivega, kar se je vršilo pri Američanih. Imel je neverjetno srečo, da je slučajno on edini ujel na film vrnitev Byrdovega aviona s severnega tečaja.

Z velikim naporom so Američani ugledili svoje letališče, tako da se je zrcalilo v svetu solca kot bi bilo najskrbnejše pripravljeno drsališče. Pa tudi naše letališče je bilo slednjič pripravljeno za sprejem zračnega velikana. 5. maja smo dobili brzjavko, da je »Norge« zapustila Leningrad in hiti v smeri proti severu. 6. maja smo dobili radio iz Vardsoja, da se je zrakoplov spustil isti dan ob 6 na pristajalni jambor tega mesta in da bo v nekaj urah odletel naprej.

Brezžična postaja premogokopa v Kraljevem zalivu nam je ta čas izbornu služila. Lo-



Berlinski kemik Franz Frank,

ki je iznašel negorljiv papir. Celo proti 2000 stopinj vročemu plamenu pokalnega olina ostane ta papir neobčutljiv.

vila je poročila, ki jih je pošiljal zrakoplov na potu, in tako smo zvedeli vse, kako se mu godi.

V noči od 6. na 7. maja nihče ni v Ny-Aalesendu mnogo spal. Neprestano smo bili na poti med svojim bivališčem in radio-

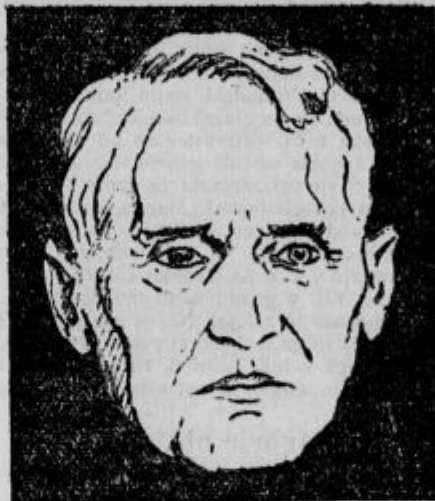
postajo. Slednjič nam je ob 5. uri zjutraj brzjav sporočil, da je dospel balon do vhoda v fjord. Takoj se je na povelje zbralo moštvo, ki naj bi potegnilo balon z vrvmi na zemljo. Ze prejšnji dan je ladijski poročnik Höfer vsakemu določil njegovo mesto in njegovo vlogo pri vlačanju zrakoplova v hangar.

Lahko si mislite, kako smo bili vsi razburjeni.

7. maja je bil krasno solnčno jutro brez najmanjšega vetriča, tako da se je dim naših pip dvigal naravnost v zrak.

Na velikem snežnem prtu, kjer ima balon pristati, kar mrgoli ljudi. Norveški vojaki kakor tudi italijanski delavci in tesarji zaporedoma zavzemajo mesta, ki so bila zanje določena. Povelja dajeta s pomočjo megafona deloma poročnik Höfer v norveščini deloma major Valini v italijanščini, včasih pa obadva govorita obenem in naravno da te babilonske, zmešane govorice nihče ne razume. Slednjič se pa le vse lepo uredi. Vsi gledamo v smeri rtiča Mitre, odkoder mora priti zrakoplov.

Naenkrat se prikaže v veliki daljavi na nebu majhna črna lisa, ki se na videz ne gane, toda polagoma raste in slednjič se spremeni v veliko stvar, ki plava po zraku. To je prva zračna ladja, ki obišče te daljne kraje. Ko se približa, spreleti navzoče globoko ginjenje. Najprvo napravi balon več velikih krogov nad pristajališčem, menda zato, da si poveljnik natančno ogleda, kako bo mogel najlažje pri-



Ameriški državni tajnik Kellogg,

ki je dal pobudo za pogodbo med narodi, po kateri bi bila vojna kot sredstvo izključena iz mednarodne politike. Predlog je našel pri vseh državah tako ugoden odmev, da se bo pogodba po vsej priliki podpisala že 28. avgusta t. l. Bog daj!

stati. Sigurnost, s katero se izvrši to kroženje, napravi na nas vse globok vtis. Vsekakor se mož, ki vodi zrakoplov, spozna na svoj posel.

Ob šestih nam vržejo z zrakoplova pristalno vrv: takoj jo zagrabi sto krepih rok ter potegne ogromno maso zrakoplova na tla. Oziače je popolnoma mirno, zato ni nikake nevarnosti. Pri oknih treh gondol se prikazuje glave mehanikov in drugih članov posadke. Med njimi in njih tovariši, ki jih ne strpno čakajo, se razvije živahen pogovor; marsikatera hudomušna beseda pade. Zadovoljnost je splošna. Zračno ladjo privlečejo do vhoda v lopo in nato vanjo.

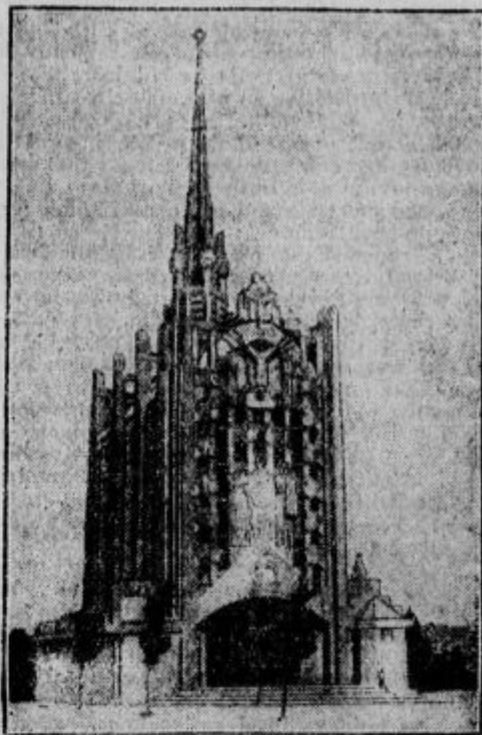
Vsi, ki so videli našo lopo, so se ji z navdušenjem čudili. V istini je lepa zgradba in dela čast zgraditeljem, ki so jo postavili v temi in mrazu polarne noči. Nikoli ni bil aeronavtilni hangar zgrajen pod tako težkimi okoliščinami. Ko je bil zrakoplov na varnem smo zaklicali njegovemu moštvu trikrat »Hurra!« in godba je zaigrala narodne himne štirih dežel, zastopanih med nami: Norveške, Zedinjenih držav, Italije in Švedske.

(Dalje prih.)

Kaučuk in njegova bodočnost

Ena najvažnejših surovin, ki služi modernemu človeku za najrazličnejše vsakdanje potrebe, je drvesni klej ali gumi. Kako zelo raste njegova poraba, priča dejstvo, da se je njegova produkcija od l. 1923. do 1926. povečevala. V svetovni trgovini zavzema kaučuk zelo važno mesto. 70 odst. svetovne produkcije ima v rokah Anglija z nasadi v Nizozemski Indiji; porabi pa približno 7 odstotkov svetovne potrebe. Iz tega je razvidno, da Anglija popolnoma obvladuje svetovno trgovino z gumijem. Ta položaj Angleži tudi seveda brezobzirno izkoriščajo. S posebnim zakonom je produkcijo skrajno znižala, da more tembolj neomejeno diktirati ceno. Pri tem igra brez dvoma veliko vlogo odplačevanje vojnih dolgov Ameriki. Angleški monopol in kupčije s kaučukom na borzah povzročajo veliko nestalnost v cenah. Tako je stal l. 1925. en kilogr. kaučuka približno 77 Din, je stal pred kratkim samo 11 Din, torej eno sedmino.

Ogromno naraščanje gumijeve potrebe, ne je predvsem posledica avtomobilizma. — Toda tudi drugi predmeti se v vedno večji meri izdelujejo iz gumije. Gumi je idealno prožen, pri tem vodoodržen, neobčutljiv za mnogo kislin, najboljšo sredstvo za izolacijo pri električnih napravah; iz gumije se dajo na lahek način izdelovati predmeti najrazličnejših oblik; gumi se da izpremeniti v raztopine za namakanje in impregnacijo tkanin; slednjič je gumi izvrsten klej. Nešteto je že predmetov, ki se izdelujejo iz gumije: plašči, steklenice, gobe, čopiči, cevi, vložki za čevlje, nepremočljivo blago itd., itd. Dal bi se pa še



Cerkev iz železobetona,

zgrajena v Elisabethville blizu Pariza. Cerkev je moderna tako po gradbenem materialu kakor po slogu.

na sto drugih načinov izvrstno uporabiti, ako bi bila njegova produkcija neodvisna od gospodarske politike ene same dežele. Tako bi bila tla iz gumija izredno prijetna in higijenična; cele stene bi se dale z njim preobleči; celo ceste bi mogli z njim tlakovati, saj so se tostvarni poizkusi izvrstno obnesli. Črnilnike, vaze in neštete druge predmete bi mogli izdelovati iz gumija.

Naravno je, da so se kemiki neangleških dežel lotili vprašanja, na kakšen način bi se dal izdelovati umetni gumij. — Naloga se je zdela lahka, saj je že davno znana kemična sestava kaučuka: »enostavna« kombinacija ogljika in vodika. Toda da stvar le ni tako enostavna, priča dejstvo, da so samo nemški kemiki prijavili 500 patentov na svoje tostvarne iznajdbe, a popolnoma zadovoljivega načina pa še ni nihče pogodil. Predvsem se je pokazalo, da se dajo odpadki starega gumija zelo dobro znova porabiti kot dodatek, toda surovega kaučuka pa le ne morejo nadomestiti. Med vojno je nemški trgovski podporni čoln »Deutschland« prodrli blokado in pripeljal neobhodno potrebni surovi kaučuk. V naglici so tedaj Nemci zgradili posebno tovarno, ki je iz apna in premoga z dodatkom gumija izdelala 2500 ton sintetičnega kaučuka. Izdelki iz trdega umetnega gumija so se izkazali celo boljši nego iz naravnega gumija, toda predmeti iz mehkega gumija niso bili dobri in danes se umetni gumij ne izdeluje več. Glavna ovira je previsoka cena, zaradi katere ni mogoče konkurirati z naravnim proizvodom; razen tega mora proizvod dolgo zoreti. Pri vsem tem pa nemška industrija le upa, da še dojde do izdelovanja tega umetnega gumija.

V tem pa prihaja iz Amerike poročilo, da se je dr. J.C. Wichmanu v Los Angeles posrečilo pridobivati kaučuk iz opuncij (kaktej), ki rastejo divje. Računajo, da bi mogle Združene države iz opuncij izdelati 35 milijard kilogramov kaučuka. S tem bi bil angleški monopol zlomljen.

Razen tega se pa vrše poizkusi, da bi se izboljšala kakovost gumijastih izdelkov na ta način, da bi se uporabil neposredno gumijev sok, kakor priteče iz dreves. Sedaj ta sok pošiljajo v strjenem stanju in ga morajo potem v tovarnah z dragimi in nevarnimi sredstvi zopet raztopiti. Če bi se uporabljal neposredno sok, bi bilo prolizvanje enostavnejše in cenejše. Težava, ki bi jo bilo treba pri tem v prvi vrsti premagati, so visoki transportni stroški zaradi ogromne množine vode, ki se nahaja v soku.

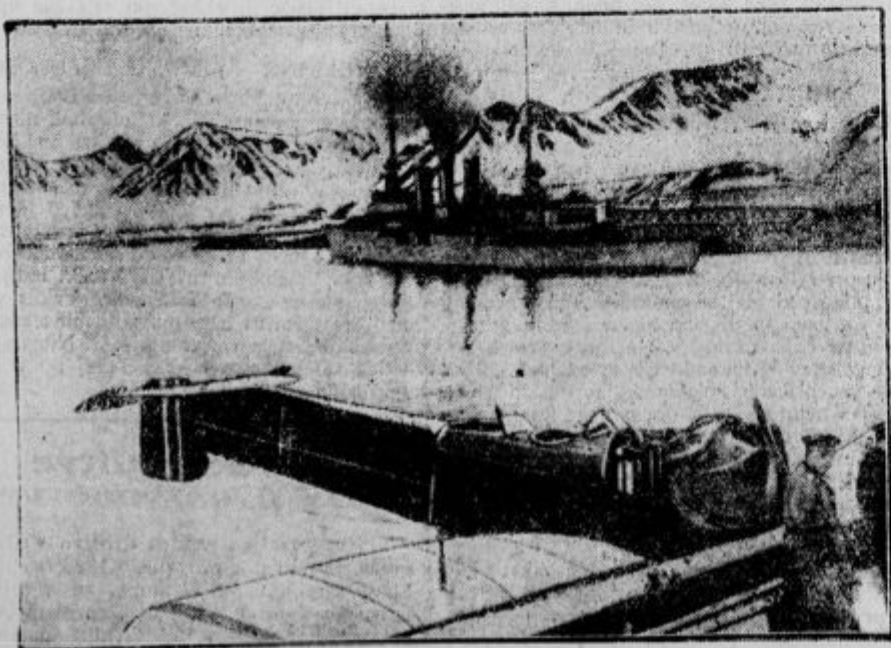
Na vsak način obetajo dosednji uspehi v prizadevanjih s kaučukom, da se strokovnjakom le posreči najti pravo pot do pocenitve tega, v modernem življenju tako vsestransko uporabnega produkta.

Ona: »Zakaj pa so prav za prav ribe mutaste?« — On: »Pa ti poskusi pod vodo govoriti!«



»Za božjo voljo, kako je pri Vas vse dragol! In vendar so pisali časniki, da je sadje postalo cenejše.«

»To me nič ne briga; ne berem nobenega lista.«



Francoska križarka »Strasbourg«.

bivša nemška križarka »Regensburg«, ki gre iskati Amundsena in tovariše, v Kraljevem zalivu. Sprejati letalo, ki bo pod vodstvom Rijeer Larsena spremljalo križarko.

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par ali prostor drobne vrstice 150 Din. Najmanjši znesek 5 Din. Oglasi nad 9 vrstic se računajo višje. Za oglaševanje strogo trgovskega in reklamnega značaja vsaka vrstica 2 Din. Najmanjši znesek 10 Din. Pristojbina za šifro 2 Din. Vsak oglas treba plačati pri naročilu. Na pismena vprašanja odgovarjamo le, če je priložena znamka. Ček. račun Ljubljana 10.349. Tel. št. 23-28

Službe iščejo

Strojnič-elektrik

soliden, vojašine prost, išče primerne mesto. Nastop takoj ali po dogovoru. Naslov v upravi pod št. 6772.

Prodajalka

modne in manufakturne stroke, starejša, prvovrstna moč, se sprejme v modno in konfekcijsko trgovino v Celju. Prednost imajo tiste, katere so vajene obiskovati seje ter razpolagajo z daljšimi, dobrimi spricvali. Ponudbe na upravo lista v Celju pod šifro »Marljiva 1000«.

Upravitelj žage

strokovnjak za vse lesne manipulacije, tako pri trdem kot pri mehkem lesu, išče primerne namestitve. Nastop takoj. Ponudbe na podružnico Slovenca v Celju.

Službodobne

Kuharico

sposobno za gostilno, sprejme vinska klet v Ljubljani, Sv. Petra c. 43.

Knjižgoveški pomočnik
vešč vezave zapisnikov (protokolov) in vseh drugih knjižgoveških poslov kakor tudi zlatenja, more takoj dobiti službo. Potrebna so priporočila. Po goje pove. Studentska knjižara Kragujevac.

Učenec za trgovino

z meš. blagom, pridnega in poštenega, sprejem, ki je dovršil vsaj 2 razreda mešč. šole. Fantje z dežele imajo prednost. Nastop takoj. Franc Blatnik, trgovec, Lukovica.

Spretno šiviljo

perila sprejem takoj v stalno nameščenje. Naslov v upravi lista pod št. 6778.

Čevljarški pomočnik
za fino zbito delo, se takoj sprejme. Naslov v upravi pod št. 6769.

Pomočnika

ki je vešč vseh cementnih izdelkov, iščem. Plača po dogovoru. Stanovanje in hrana v hiši. Ponudbe poslati na naslov: Ivan Gostinčar, Pšata 22, p. Dol pri Ljubljani.

Učenke

za prešivalke, sprejme VOIKA, Krekov trg.

Kupimo

Maline, borovnice, brusnice
kupi po najvišji ceni: Podravska industrija sadnih izdelkov, Maribor, Trubarjeva ulica 9.

Enovprežno kočijo

lahko, fino, brek s stranskimi sedeži in navaden voz na lestve kupim. Ponudbe pod »Takojšnje plačilo« na upravo lista.

Kupujemo

polsladko, sladko seno, prešano v bale. Ponudite z navedbo cene Gospodarski zvezi, Ljubljana.

Prodamo

Lahko kočijo

in lahke, fin, malo rabljen koleselj, poceni prodam. I. Leskošek, Rajhenburg.

Češnjevo deblo

lepo, prodam. Ogleda se na Zg. Beli. Janez Štefe.

Spalnico

popolnoma novo, prodam. Naslov pove uprava lista pod št. 6768.

400 m² hrastovega porabnega lesa

na panju odda potom pisarne dražbe v revirju Brezovareber (Kulovase-la) odd. 27 podpisani urad, ki daje tudi vse natančnejše informacije. Cenj. ponudbe je vložiti pisмено do 20. avgusta 1928 na Gozdni urad K. Auerperga, Soteska, p. Straža pri Novem mestu.

100 hektolitrov

prvovrstnega vina imam naprodaj. Ker vzorcev ne pošiljam, vabim interese v svoj vinograd v Zavrhu pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah na pokušnjo v nedeljo dne 29. julija 1928 popoldne. Fran Štupica, notar pri Sv. Lenartu v Slov. gor.

Motorno kolo

»Wanderer« v brezhibnem stanju, prodam po nizki ceni. Naslov v upravi lista pod št. 6765.

Belokranjskega vina
prodam ca. 40 hl pristnega domačega. Cena po dogovoru. Naslov v upravi pod št. 6756.

Vnajem

Gostilno

iščem v najem na prometnem kraju, kjer bi izvrševal tudi krojaštvo. Ponudbe na upravo lista pod »Prometen kraj« 6761

Delavnico

primerno za kakršnokoli obrt oddam s 1. avgustom. Ponudbe pod »Delavnica« na upravo lista.

Stanovanja

Opremljeno sobo

zračno, oddam boljsemu distinguiranemu gospodu, električna razsvetljava, posebni vhod, sredina mesta. Naslov v oglašnem odd. »Slov.« št. 6764.

Sostanovalec

se sprejme na Sv. Jakoba trgu št. 5, pri Podražju.

Dijaki

se sprejmejo v vso oskrbo pri M. Predovnik, Turjaški trg 4/II (v prejšnjih prostorih avstrijskega konzulata). Glasovir in pomoč v tujih jezikih na razpolago.

Posrestva

Malo vilo

ali parcelo za zidanje v bližini cerkve sv. Jožefa ali v sredi mesta kupim. Ponudbe in opis na upravo pod »Vila-parcela«.

Trgovcem meš. blaga

se nudi sijajna eksistenca z nakupom enonadstropne trgovske hiše po zelo ugodni ceni ali s prevzemom v najem na najprometnejši točki v Krapinskih toplicah. Več pove lastnik Stjepan Hruš, Krapinske toplice, Hrv.

Stavbne parcele

v predmestju Ljubljane, od 400—500 metrov velike, se ugodno prodajo. Naslov v upravi.

Razno

Oranževce

nudi »Brezalkoholna produkcija«, Ljubljana, Poljanski nasip 10.

Gostilničarji, pozor!

Najfinije domače in druge salame in najcenejši polemdolec sir dobite pri I. Buzzolini, Lingarjeva ulica.

Zlata jama

JE STALNA REKLAMA V

SLOVENCU

Marmornati pesek

črn, rdeč in rumen (terrazzo material) izdeluje in prodaja tvornica cementnih izdelkov Jos. Ciblat, Ljubljana, Dunajska cesta 69.

Z našo umetno

moštovo esenco
»Mostin«

si lahko vsakdo z malimi stroški pripravi izvrstno, obstojno in zdravo domačo pijačo. Cena 1 stekleinci za 150 litrov Din 20,—, po pošti Din 40,—. Dobi se samo v drogeriji A. Kanc, Ljubljana in drogeriji Wolfram nasl. M. Kanc Maribor, Gosposka ulica 33.

Slavitno podjetje

ACCETTO & drugovi
družba z o. z.
Marli Koroševa ul.

Oves in koruzo

kupite najceneje pri trdk A. VOLK, LJUBLJANA
Ristiška cesta 2
Veletrgovina z žitom

VSAKOMUR

SE IZPLAČA

OGLAŠEVANJE V

SLOVENCU

Slovensko-srbohrvaški slovar

Sestavil dr. Albin Vilhar.
V platno vezan Din 70.—.

Srbohrvaške-slovenski slovar

Sestavil dr. Albin Vilhar.
V platno vezan Din 60.—.

Jugoslov. knjigarna v Ljubljani

Cene se kot pri

RAZPRODAJAH

se dobi vsakokvrsno, manufakturno blago samo pri

TRPIN, MARIBOR, Glavni trg št. 17.

ZAHVALA. Ob prebriski izgubi našega nenadomestljivega sina, brata, gospoda

Jakoba Modic

izrekamo najpristnejšo zahvalo vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti. Osebito se pa zahvaljujemo domačim in sosednim bratom Orlom, pevsk. zboru za ganljive žalostinke, vsem darovalcem krasnega cvetja, zlasti Orlicam za krasni venec, bratu Orlu za tolažek govor. Vsem in vsakemu posebej: Iskrena zahvala in Bog plačaj!
Logatec-Martinhrb, 25. julija 1928.
Globoko žalujoča rodbina Modic.

Perilno blago za damske in otroške obleke z znamko

Indanthren

obdrži barvo v perilu in na solncu. Dobi se

pri

A. & E. Skaberne



Preklie.

Javna dražba v konkurzni zadevi Škrabar, določena na 27., je preložena.

Višnja gora, dne 24. julija 1928.

Notar

Anton Zevnik.

Podjetje inž. Dukić in drug v Ljubljani sprejme za

notranja dela v hiši na Poljanskem nasipu

40 dobrih zidarjev

Delo traja do decembra.

Radio

Nauk o radiotehniki

Spisal Leopold Andreč
Broširan Din 60.—, vezan Din 76.—

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Ofertalna dražba!

Okrajni zastop vranski razpisuje oddajo naprave novega železobetonskega mostu preko Savinjske struge na okrajni cesti na Polzeli, ofertalnim potom.

Načrti in dražbeni pogoji so razgrnjeni pri gerentskem svetniku in okr. cestnem nadzorniku g. Matiji Bošnjaku, posestniku v Parizljah pri Polzeli (t. j. v neposredni bližini gradbene točke) — do 1. avgusta 1928.

Skrayne oferte je vložiti v zapečatenem kuvertu do 6. avgusta 1928 ob 17 popoldne s kavcijo od 20.000 Din v obliki hranilne knjižice v pisarni Okrajnega zastopa na Vranskem. Plačilni pogoji: Tretjina iznosa neposredno po pričetku dela, druga tretjina pri završetku zgradbe, ostanek pa po oblatstveni kolavdaciji. Kavcija se pridržuje kot jamstvo za dobro izvedbo zgradbe ter se vrne po preteku enega leta po oblatstveni kolavdaciji.

Oddaja tega dela je pridržana podpisaneu Okrajnemu zastopu onemu najboljšemu ponudniku, ki ga določi tzd. gradbeni odsek.

Okrajni zastop vranski, 23. julija 1928.

Gerent: Maks Cukala l. r.

Josipina Gausterer roj. Praznik naznanja v svojem in v imenu drugih sorodnikov, da je njena iskrenoljubljena teta, stara teta, svakinja, nečakinja in sestrična, gospodična

Ivanka Praznik

trgovka

danes ob 11 dopoldne po dolgi, mučni bolezni, previdena s sv. zakramenti, mirno v Gospodu zaspala. Pogreb pokojnice bo v petek 27. julija t. l. ob 4 popoldne iz hiše žalosti, Stari trg št. 24.

Ljubljana, Celovec, dne 25. julija 1928.



Do sedaj najcenejša trdka v državi!
Skladišče MEINEL & HEROLD
Tovarna glasbil, kramočinov in harmonik.
R. LORGER, MARIBOR št. 107 A.
Violine od Din 85.—, ročne harmonike od Din 85.—
tamburice od Din 98.—, gramofoni od Din 345.—
Zahtevajte naš veliki katalog, katerega vam pošljemo brezplačno